

JAČE ZAJEDNICE, PROSPERITETNE REGIJE

ULOGA ENERGETSKIH ZAJEDNICA U
NACIONALNIM I REGIONALNIM
PLANOVIMA PARTNERSTVA

SAŽETAK

RESCOOP.EU

Energetske zajednice imaju snažan društveni i teritorijalni utjecaj i trebale bi biti kamen temeljac Nacionalnih i regionalnih planova partnerstva

Direktivom (EU) 2019/944 (Direktiva o unutarnjem tržištu električne energije, ili IEMD) i Direktivom (EU) 2018/2001 (Direktiva o obnovljivoj energiji II, ili REDII) uspostavljene su Energetske zajednice građana i Zajednice obnovljive energije kao dvije pravne definicije koje obuhvaćaju energetske zajednice (EZ), te im je omogućeno sudjelovanje na energetskom tržištu. Te su aktivnosti potom dodatno proširene unutar paketa FitFor55, uključujući obnovu, grijanje i hlađenje te ublažavanje energetskog siromaštva.

Putem EZ građani, zajedno s malim poduzećima i lokalnim vlastima, mogu zajednički stvarati lokalne projekte obnovljive energije, potičući uključivu energetsku tranziciju na lokalnoj razini.

+ 8.000

broj EZ-a u Europi,
prema podacima projekta
ESPON TANDEM, dosad
najopsežnijeg projekta
mapiranja.

1.100 eura
godišnje

iznos koji kućanstvo u EU
može uštedjeti
sudjelovanjem u energetske
zajednici.

prosječno smanjenje potrošnje
energije od

10%/god.

zbog promjena u ponašanju koje
proizlaze iz povećanja
energetske pismenosti.

74%

energetskih zajednica ima društvene ciljeve –
često povezane s ublažavanjem energetskog
siromaštva

45%

potražnje za energijom u EU
može biti **pokriveno**
energetskim zajednicama do
2050. godine

Sigurnost opskrbe

Različite energetske zajednice koje su i opskrbljivači energijom uspjele su **tijekom energetske krize ili ograničiti cijene ili ih održati nižima od tržišnih**, zahvaljujući svojoj sposobnosti da zadovolje cjelokupne potrebe svojih članova putem vlastite obnovljive energije. U kombinaciji s pohranom i fleksibilnošću, **EZ mogu poboljšati lokalnu otpornost i sigurnost opskrbe.**

Kako energetske zajednice mogu doprinijeti ciljevima Nacionalnih i Regionalnih Planova Partnerstva

U srpnju 2025. Europska komisija objavila je nacrt uredbe kojom se uspostavlja novi sveobuhvatni "Europski fond za gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju, poljoprivredu i ruralni razvoj, ribarstvo i pomorstvo, prosperitet i sigurnost". Sada je svaka država članica zadužena za izradu svog **"Nacionalnog i regionalnog plana partnerstva" (NRPP)**

Ciljevi NRPP-a	Odnos prema energetske zajednicama
 "smanjiti regionalne neravnoteže u Uniji i zaostalost najmanje povlaštenih regija"	Kapital koji stvaraju EZ ostaje na lokalnoj razini: - Projekti energetske zajednice stvaraju <u>dva do osam</u> puta više koristi za lokalna gospodarstva u usporedbi s klasičnim projektima. 1 € javne potpore za EZ generira 50 € gospodarskih koristi za teritorij. Svaki javni euro uložen u projekte energetske zajednice privlači 40 – 60 eura privatnog kapitala. Sveukupno, EZ mogu mobilizirati do <u>176 milijardi eura</u> za energetske tranzicije do 2030. godine. EZ stvaraju lokalna radna mjesta i gospodarske prilike, utvrđujući pravo na ostatak
 "za podršku kvalitetnom zapošljavanju, obrazovanju i vještinama te socijalnoj uključenosti"	EZ diljem EU stvaraju 4800 EPRV radnih mjesta (ekvivalent punog radnog vremena). (Ekstrapolacija iz projekta postrojenja LIFE ENERCOM) Energetske zajednice mogu biti inkubatori za zelene i digitalne vještine, jer: Upoznaju članove s digitalnom i fleksibilnom opremom (npr. upravljanje potrošnjom, skladištenje energije u baterijama, mreže) Edukacija članova o razumijevanju njihovih računa za energiju, njihovih potrošačkih prava i načinu aktivnog sudjelovanja u energetske tranziciji Povećavaju vještine građana i omogućavaju stjecanje kvalifikacija iz tema poput obnove stambenih objekata
 "za podršku provedbi Zajedničke poljoprivredne politike"	Kao što ističe <u>Savjetodavno središte za ruralne energetske zajednice</u> Europske komisije, (eng. <u>Rural Energy Communities Advisory Hub</u>), energetske zajednice mogu: Diverzificirati prihode poljoprivrednika (npr. prodajom ostataka biomase za energiju) i smanjiti njihove operativne troškove (npr. putem agro-solara) Stvoriti prilike u ruralnim područjima, osobito za mlade, jačajući društvenu koheziju

Ciljevi NRPP-a

Odnos prema energetske zajednicama

"za zaštitu i jačanje
demokracije u Uniji i
očuvanje vrijednosti Unije"

EZ su škole demokracije jer njihovi modeli upravljanja **upoznaju građane s procesima participativnog odlučivanja**. One također mogu olakšati **snažnu suradnju između građana i jedinica lokalne samouprave**.

Kroz aktivno poticanje jednakog sudjelovanja, EZ ublažavaju razlike vezane uz dob, spol, društveno podrijetlo i sl. Nadalje, kroz izravno sudjelovanje EZ potiču i društveno prihvaćanje obnovljivih izvora energije.

- Diljem Europe **61% ispitanika** izjavilo je da bi se vjerojatno pridružilo **energetskoj zadruzi**
- U Ujedinjenom Kraljevstvu **62 % javnosti** podržalo bi projekt obnovljive energije u vlasništvu zajednice u svom području, u usporedbi s 40 % podrške za klasičan projekt u privatnom vlasništvu.

U nastavku je pregled članaka iz nacrt propisa koji su relevantni za energetske zajednice:

ČLANAK 6

*Partnerstvo i upravljanje
na više razina*

EZ bi trebale biti uključene u izradu NRPP-a. Specifično, nacionalne koalicije energetskih zajednica bi trebale sudjelovati i u nadzornom odboru (odborima) koji će se uspostaviti za nadzor provedbe Plana.

Države članice moraju pokazati usklađenost između svog NRPP-a i Nacionalnih energetskih i klimatskih planova (NECP-ova),

koji bi već trebali pružati detaljne informacije o mjerama potpore za EZ.

ČLANAK 22

Zahtjevi za NRPP

- U tom smislu države članice mogu **iskoristiti EZ kao alat za socijalnu koheziju, osobito u manje razvijenim, tranzicijskim i najudaljenijim regijama**. Omogućiti lokalnim vlastima da zajedno s građanima provode projekte u području obnovljivog grijanja, dijeljenja električne energije, zajedničke električne mobilnosti i obnove stambenih objekata.
- Pokazatelj 191 Uredbe o izvedbi specifično spominje EZ sa 100 % klimatskim i 40 % socijalnim koeficijentom. To znači da se takva ulaganja **mogu uračunati u 14 % socijalnog i - 43 % klimatskog namjenskog utroška sredstava** u NRPP-ovima.

Države članice moraju uzeti u obzir specifične preporuke Europskog semestra

Komisija je dosljedno preporučivala da zemlje EU usvoje **poticajne mjere za EZ**

ČLANAK 26

O provedbi EU Facilityja

EU Facility namijenjen je za podršku prekograničnim djelovanjima s dodanom vrijednošću na razini Unije. Prihvatljive aktivnosti uključivat će "LIFE aktivnosti". **EU Facility stoga bi trebao podržati EZ u razvoju zajedničkih, inovativnih usluga koje obuhvaćaju različite države članice** (npr. online jedinstvene kontaktne točke - OSS ili alate za maksimiziranje samopotrošnje energije).

ČLANCI 35 I 76

O Zajedničkoj poljoprivrednoj politici i lokalnom razvoju koji vode zajednice

Od agro-solara do biopeleta, **EZ mogu pomoći poljoprivrednicima da diversificiraju svoje prihode, promiču klimatske akcije i grade društvenu koheziju**. Trebalo bi ih podržati kao integralni alat za lokalni razvoj kojim upravljaju zajednice, osobito u ruralnim područjima.

ČLANCI 74 I 75

O inicijativama teritorijalne i lokalne suradnje i integriranom teritorijalnom i urbanom razvoju

EZ mogu biti ključni alat teritorijalnog razvoja u svakoj regiji, u skladu s ciljem Solarne strategije EU o jednoj EZ po općini s više od 10.000 stanovnika. Lokalne vlasti mogu surađivati s organizacijama stručnjaka za građansku energiju i uvesti jedinstvene kontaktne točke - OSS kako bi olakšale građanima sudjelovanje u energetskej tranziciji kroz pristup odozdo prema gore i na njihovom mjestu stanovanja.

ČLANCI 80 I 82

O Socijalnom klimatskom fondu i sinergijama s Fondom za modernizaciju

Danas u Europi postoji više od **650 projekata grijanja i hlađenja kojima upravljaju zajednice**, koji osiguravaju stabilnu i čistu toplinsku energiju za više od **1,9 milijuna građana EU**. Socijalni klimatski fond i Fond za modernizaciju trebali bi dati prednost takvim projektima, i s njima povezanoj obnovi domova.

PREGLED SEKTORA GRAĐANSKE ENERGIJE U HRVATSKOJ

13 Inicijativa građanske energije

3 registrirane Energetske zajednice građana
3 Zajednice obnovljive energije u procesu osnivanja
3 nove inicijative podržane od strane Enercom Facility
4 energetske zadruge

443 kW

vršne snage postrojenja
za svih 13 inicijativa

232 uključena građana, mobilizirajući kapital od **283,000€** za svih 13 inicijativa

0.047 €/kWh (niža) < **tarifa** < 0.097 €/kWh (viša)